

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság **Budapesten, 2009. év november hó 19. és november hó 25. napján** tartott nyilvános ülések alapján meghozta és **2009. év november hó 26. napján** kihirdette a következő

í t é l e t e t:

A hűtlen kezelés büntette és más bűncselekmény miatt I. r. vádlott és társai ellen indított büntető ügyben a Fővárosi Bíróság 2008. év november hó 5. napján kelt 12.B.802/2005/77. számú ítéletét **megváltoztatja**.

II. r.,- helyesen - III. r., IV. r. és V. r. vádlottak

bűnösök: bűnsegédi minőségben elkövetett csalás büntetében (Btk. 318. § (1) és (6) bekezdés a./ pont, Btk. 21. § (2) bekezdés).

Ezért a bíróság a vádlottakat egyaránt 180 (száznyolcvan) napi tétel, 1.000 (ezer) forint napi összegű, összesen 180.000 (száznyolcvanezer) forint pénzbüntetésre **ítéli**.

A pénzbüntetést meg nem fizetése esetén napi tételenként kell fogházbüntetésre átváltoztatni.

I. r. vádlottat az ellene sikkasztás büntette (Btk. 317. § (1), (6) bekezdés a./ pontja) miatt emelt vád alól **felmenti**.

I. r., VI. r., VII. r. és VIII. r. vádlottakat az ellenük társtettesként elkövetett csalás büntette (Btk. 318. § (1) és (6) bekezdés a./ pont, Btk. 20. § (2) bekezdés) **tekinti felmentettnek**.

Az eljárásban felmerült 1.141.223 (egymillióegyszáznegyvenegyezer-kettőszázhuszonhárom) forint bűnügyi költségből II. r., III. r., IV. r. vádlott és V. r. vádlottak külön-külön 90.589 (kilencvenezer-ötszáznyolcvankilenc) forintot kötelesek megfizetni az államnak, a fennmaradó 778.867 (hétszázhetvennyolcezer-nyolcszázhatvanhét) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

Az elsőfokú bíróság által tartott tárgyalási napok megjelölésénél a 2007. év szeptember hó 16. napját 19-re, a 2008. év május hó 16. napját 23-ra **javítja**, a 2008. év május hó 26. napjának megjelölését **mellőzi**.

III. r. vádlott anyja neve helyesen xy.

IV. r. vádlott lakcímgazoló kártya száma: 00000XX.

VI. r. vádlott személyazonosító igazolványának betűjele **XX**.

VIII. r. vádlott lakóhelyének megjelölésénél az utca neve helyesen: xy.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét I. r., II. r., III. r., IV. r., V. r., VI. r., VII. r. és VIII. r. vádlottakkal szemben **helybenhagyja**.

Az ítélet ellen II. r., III. r., IV. r. és V. r. vádlottak tekintetében fellebbezésnek van helye.

I n d o k o l á s:

A Fővárosi Bíróság a hatályon kívül helyezést követően lefolytatott megismételt eljárásban - korábban az ügyben a Budai Központi Kerületi Bíróság a 2003. május 7. napján kelt 13.B.XIV.1657/1999/122. számon hozott felmentő ítéletet, melyet a Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság 2005. július 14. napján kelt Bf.8735/2003/31. számú végzésével helyezett hatályon kívül - a 2008. november 5. napján kihirdetett 12.B.802/2005/7. számú ítéletével I. r., II. r., III. r., IV. r., V. r., VI. r., VII. r. és VIII. r. vádlottakat a bűnsegédként elkövetett hűtlen kezelés büntette [Btk. 319. § (1) és (3) bekezdés c) pont] miatt emelt vád alól bűncselekmény hiányában felmentette. Ezen túlmenően az I. r. vádlottal szemben sikkasztás büntette [Btk. 317. § (1) és (6) bekezdés a) pont] miatt indult büntetőeljárást a büntethetőség elévülése okán megszüntette.

Az eljárás során lefoglalt és bűnjelként nyilvántartott nagyszámú okiratnak a büntető iratoknál való további kezelését rendelte el, végül megállapította, hogy az eljárásban felmerült 804.560 forint bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen valamennyi vádlott terhére az ügyész jelentett be fellebbezést bűnösség megállapítása és büntetés kiszabása végett.

Az írásban is kifejtett jogorvoslati indokolás szerint tévesen került sor a vádlottak felmentésére, valamint az eljárás megszüntetésére. Az ítéleti tényállás hiányos, a vád egyes - hivatkozott - részleteinek mellőzésére az 1. számú tanú vallomása és az iratok tartalma ellenére került sor. A vád tárgyává tett folyamat egészének és az egyes részecselekményeknek az egyenkénti értékelése alapján arra a következtetésre lehet jutni, hogy a szorosan összefüggő, egymást kiegészítő tranzakciók oka és célja az volt: az 1. számú tanú - noha ahhoz fedezettel nem rendelkezett - az 1. számú Rt. részvényeinek többségi tulajdonjogát a tulajdonosok és az Igazgatóság előtt eltitkolt módon megszerezze. Az 1991. március 21. napján tartott Igazgatósági ülésen kialakított többségi álláspont, a részvény-visszavásárlás kapcsán hozott döntés kötelező erővel bírt a vezérigazgatóra, azaz az 1. számú tanúra; és nyilvánvaló kellett hogy legyen a III. r. és az V. r. vádlottak számára is. A Felügyelő Bizottság az 1991. december 17. napjára keltezett jelentésének

elkészítése során csupán formai oldalról vizsgálta, vizsgálhatta az addig megismert folyamatot, melynek tartalmi oldaláról kellő tájékoztatást nem kapott.

Részletesen foglalkozik a fellebbezés az akkor hatályos háttér-jogszabályokkal: a gazdálkodó szervezetek és a gazdasági társaságok átalakulásáról szóló 1989. évi XIII. törvény és a gazdasági társaságokról szóló 1988. évi VI. törvény [Gt.] vonatkozó rendelkezéseivel. A beolvadás kapcsán utalt arra, hogy a vagyon egészének, és nem csupán a fizetési kötelezettségnek az átszállása lett volna indokolt; a részvényeknek 1. számú tanúra történő forgatása akkor lett volna helyénvaló, ha nevezett azok vételárát még a beolvadás előtt megfizette volna. Magát az egyesülést nem az általános gazdasági élet, a két gazdasági társaság hétköznapi működése indokolta és alakította, hanem az egy előre tervezett és meghatározott célt szolgáló folyamat része volt: jelesül az 1. számú tanúnak a többségi tulajdon megszerzésére vonatkozó ambíciója, melyhez azonban anyagi fedezettel nem rendelkezett, a részvények vételárához folyósított összegnek a visszafizetése sem az ő, sem az 1. számú Kft részéről nem volt biztosított. A beolvadásnak előre látható, elkerülhetetlen, egyben a korábbi megállapodások szerint elvárt következménye volt az 1. számú Rt. általi fizetés, s ilyen módon az 1. számú Rt. vagyoni hátrányának a bekövetkezése.

Az 1. számú tanú szándéka szerinti, az ő egyéni érdekében álló, előre tervezett események a jogi, pénzügyi és számviteli területen részletes kidolgozást, aprólékos összehangolt munkát követeltek meg. Ennek megfelelően és saját érdeküket is szem előtt tartva a vádlottak: azaz az 1. számú Rt. belső szervezete, valamint a felkért külső szakértők bűnsegédi felelőssége megállapítható.

Végül utal arra a fellebbezés, hogy az I. r. vádlott magatartásának az 1. számú Kft. szempontjából való értékelése elmaradt, s tekintve, hogy az ezzel kapcsolatos, és sikkasztás bűncselekményeként értékelhető tényállás már az 1998. január 22.-i gyanúközlés része volt, így elévülésről nem lehet szó.

Az ügyben másodfokon eljáró Pécsi Fellebbviteli Főügyészség a 2009. március 12. napján kelt BF.30/2005/18/VI. számú átiratában az ügyészi fellebbezést maradéktalanul fenntartotta.

Utalt arra, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított ítéleti tényállás a Be. 351. § (2) bekezdés b) pontjának II. fordulata, valamint a c) és d) pontja alapján megalapozatlan: az hiányos, részben ellentétes az iratok tartalmával és a megállapított tényekből további tényre helytelen következtetést tartalmaz.

Téves annak rögzítése, hogy az 1. számú tanú az 1991. március 21.-i igazgatósági ülésen történekről a munkaszervezeti vezetőket nem tájékoztatta, hiszen éppen a tulajdonosi kör megváltoztatásának, új igazgatóság létrejöttének igénye vezetett utóbb a részvényesek vételi ajánlattal való felkereséséhez II. r., III. r., IV. r., V. r. vádlottak részéről; s ugyanez indokolta külső szakértők: VI. r. és VII. r. vádlottak bevonását.

A saját részvény visszavásárlását tilalmazó igazgatósági döntés már az 1991. március 21.-i ülésen megszületett; annak kijátszását szolgálta egyebek mellett a 2. számú Rt.-vel kötött leplezett hitelszerződés, mely több ponton is ellentétes volt ez utóbbi cég pénzkihelyezési és befektetési szabályzatával, s melynek magyarázata

annak nyilvánvaló tudata volt, hogy a felvett hitelek nem az 1. számú Kft, hanem az 1. számú Rt. fogja visszafizetni.

Nem tartalmazza a tényállás, hogy a rendkívül bonyolult és szerteágazó hitelezési konstrukciót a pénzügyi törvény tiltó szabálya indokolta; hogy az 1. számú Kft. részére az 1. számú Rt. által folyósított és számára vissza nem fizetett 76.065.000 forint összeg további vagyronvesztést eredményezett; hogy az 1991. november 28.-i rendkívüli igazgatósági ülésen az 1. számú tanú éppen arról a leglényegesebb kérdésről nem adott tájékoztatást, hogy a részvények ellenértékét végső soron az 1. számú Rt. fogja megfizetni; valamint hogy a III. r. és az V. r. vádlottak által készített 28 korábbi részvényest feltüntető lista sem volt teljes körű.

Nem tartalmazza az ítéleti tényállás, hogy az 1992. április 6.-i rendkívüli közgyűlésen a VIII. r. vádlott nem adott mindenre kiterjedő tájékoztatást az 1. számú Kft. aktuális kötelezettségeiről, így az 1. számú Rt.-től felvett 76.065.000 forint hitelről; mint ahogy hiányos a tényállás a VI. és VIII. r. vádlottak által készített két vagyonmérleg tekintetében is. Az összesített vagyonmérleget nem bocsátották a közgyűlés elé, így az egyesülésről szóló döntéskor nem derült ki, hogy az 1. számú Kft. negatív vagyont vitt be az egyesült társaságba, s ezzel mintegy 150.000.000 forint vagyoni hátránya keletkezett az 1. számú Rt-nek.

A fenti kiegészítések azonban az iratok alapján megtehetők, a helyes ténybeli következtetések levonhatók, minek eredményeként a vádlottak büntetőjogi felelőssége megállapítható.

Az 1. számú tanú ugyanis a vagyonkezelői kötelezettségét többszörösen megszegte, nem tett eleget az igazgatóság 1991. március 21.-i döntésének, hanem azt vádlott-társai bevonásával kijátszotta; megsértve így az Rt. alapszabályának azon rendelkezését, miszerint mint vezérigazgató az igazgatósági határozatok szabta keretek között jár el. Nem tett eleget a közgyűlés, az igazgatóság, valamint a felügyelő bizottság felé fennálló kimerítő tájékoztatási kötelezettségének sem.

Az 1. számú tanú az 1. számú Kft.-t kizárólag az 1. számú Rt. részvényeinek megszerzése érdekében alapította, a Kft. semmiféle gazdasági tevékenységet nem végzett. A két társaság egyesülésének az 1. számú Rt. szempontjából semmiféle gazdasági racionalitása nem volt, sőt annak hozzávetőlegesen 150 millió forint vagyoni hátrányt okozott. Előnye mindebből csupán neki, az 1. számú tanúnak származott, aki így ellenérték nélkül vált 125 millió forintot meghaladó névértékű részvény tulajdonosává.

Mindezzel megsértette az ésszerű gazdálkodás követelményét és a gazdasági társaság vezető tisztségviselőjét terhelő azon jogszabályi kötelezettséget, miszerint az ilyen személyektől általában elvárható gondossággal köteles eljárni.

A jelen ügy vádlottjai mindehhez szándékosan segítséget nyújtottak, így büntetőjogi felelősségük a hűtlen kezelés vonatkozásában fennáll.

Továbbmenően az elsőfokú ügyészi állásponttal mindenben egyezően nyilatkozott I. r. vádlott sikkasztási cselekményének büntethetősége tekintetében is, s ezért a vádlottak bűnösségének váddal egyező megállapítását; I. r. vádlottal szemben halmazati büntetésül végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett börtönbüntetés, egyidejűleg pénzmellékbüntetés alkalmazását; míg a többi vádlott esetében

pénzbüntetés kiszabását indítványozta a bünygyi költség viselésére való kötelezés mellett.

A másodfokú eljárásban a nyilvános ülés kitűzését követően III. r. és V. r. vádlott; valamint IV. r.; illetőleg VI. r. vádlott védője tett írásban észrevételt az ügyész, fellebbviteli főügyész álláspontra vonatkozóan.

III. r. és V. r. vádlott közös védője részletesen elemezte az elkövetéskor hatályos Gt. vonatkozó rendelkezéseit. Azok, valamint az 1. számú Rt. alapszabálya alapján nem volt tilalmazott a részvények 1. számú tanú általi megszerzése; a részvény értékesítésének korlátozása, tiltása tárgyában határozat nem született, ilyen döntés meghozatalára az igazgatóságnak jogosítványa egyébként sem volt.

A jelen ügy nyomozása során nem képezte vizsgálat tárgyát a 2. számú Rt. által folytatott tevékenység okának és céljának vizsgálata, erre az 1. számú tanú halála miatt már nincs mód; mindezzel összefüggésben viszont a vádlottak terhére bármiféle következtetés levonására sincs immár lehetőség.

A Felügyelő bizottság az Igazgatóság 1991. november 21-i felkérése nyomán nem csupán formai, hanem tartalmi szempontból is vizsgálta a részvényeladások folyamatát, az 1. számú Rt. és az 1. számú Kft. tervezett egyesülésének konzekvenciáit; s azt állapította meg, hogy az 1. számú Rt. részéről semmiféle szabályszegés nem történt.

A részvénykönyv vezetése az igazgatóság feladata, felelősséggel e körben a vezető testületek tartoznak; a végrehajtó apparátus ténykedése e körben csupán munkajogi szempontból értékelhető. A részvénytmozgások dokumentálása kapcsán az 1991. november 28.-i igazgatósági ülésen ellenvetés vagy kifogás nem hangzott el. Végül a vonatkozó jogszabályhelyben foglaltaknak és a bírói gyakorlatnak megfelelően történt meg a részvények átruházása.

Összességében indítványozta az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását.

IV. r. vádlott védője szerint az ügyész fellebbezés az elsőfokú bíróság mérlegelését támadja, mely így eredményre nem vezethet. Nem felel meg ugyanis a valóságnak, hogy a IV. r. vádlott az 1991. március 21. napján megtartott igazgatósági ülésen részt vett volna, s az egybehangzó vallomások szerint az ott elhangzottakról utólag sem értesült; a részvények visszavásárlásában pedig utasításra vett részt. Ez utóbbi kapcsán: a megvádolt személyeken kívül több szakigazgató, igazgatósági és felügyelő bizottsági tag is részt vett a visszavásárlás folyamatában, így a jelen ügyben a terheltté válás véletlenszerűnek mondható. Maga a részvényvásárlás nyilvánosan folyt, arról mindenki tudott, sőt abban tevékenyen részt is vett; a tulajdonosok pedig jórészt szabadulni kívántak a részvényeiktől. Az Igazgatóság és a Felügyelő bizottság tagjai tisztában voltak az 1. számú Rt. helyzetével, félretájékoztatásuk tényét a tárgyaláson cáfolták.

A fellebbezés IV. r. vádlott tevékenységét lényegében meg sem említi, és adós marad a vagyoni hátrány bekövetkeztének megindokolásával.

Az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra az álláspontra, hogy ha az 1. számú tanú el is követte volna a bűncselekményt, akkor sem állapítható meg, hogy a vádlottak ebben bűnsegédként közreműködtek volna; ezért kérte az ítélet helybenhagyását.

A VI. r. vádlott védője a két vagyonmérleg kapcsán arra utalt, hogy az 1. számú Kft. az egyesülés folytán 1992. április 30. napján megszűnt; az 1992. május 1. napjára vonatkoztatott mérleg benyújtásra sem került a cégbírósághoz.

Az 1991. március hó 21. napján tartott igazgatósági ülés történései a VI. r. vádlott cselekvőségével összefüggésbe nem hozhatók. A védői álláspont szerint az egyesülésre, annak következményeire való ügyészi hivatkozás a Gt. hatályos szabályozásával ellentétes, megalapozatlan; az úgynevezett 1/3-os határra vonatkozó kikötés egyesülés esetén értelmezhetetlen. A részvények üres forgatmánnyal való értékesítése jogi akadályba nem ütközött; az 1. számú Kft. pedig végzett gazdasági tevékenységet: jelesül azzal, hogy megvásárolta az 1. számú Rt. részvényeit. Tekintve, hogy sem az 1. számú Kft., sem az 1. számú Rt. nem volt pénzintézet, így rájuk a pénzintézetekről szóló 1991. évi LXIX. törvény nem vonatkozott. Értelmezhetetlen, hogy az 1992. április hó 6-i egyesülésről határozó közgyűlés elé hogyan tárhatták volna a vádlottak az 1992. április 30.-i, különösen pedig az 1992. május 1.-i vagyonmérleget, annak adatait.

Végül minden alapot nélkülöz az az ügyészi állítás, hogy az 1. számú Rt.-nél mintegy 150 millió forint vagyoni hátrány keletkezett. Az egyesülés során, annak következtében a társaságoknak vagyoni hátránya nem keletkezhet; legfeljebb azon kis-részvényesek, akik az új társaságban már nem kívánnak részvényesek lenni, élhetnek a törvényben biztosított jogaikkal. Az egyesült társaság vagyona független attól, hogy az egyesülés mely formája valósul meg, illetve hogy mely társaság olvad be a másikba.

Összességében indítványozta az elsőfokú ítélet helybenhagyását.

A felülbírálat során a másodfokon eljáró ítélőtábla az általános szabályoknak megfelelően vizsgálta a vádtól eltérő minősítés lehetőségét; ennek során a következő megállapításra jutott:

A jelen ügyben az ügyészség - a több mint egy éves vádidőszak történéseit közel negyven oldalon keresztül taglalva - bűnsegédként elkövetett hűtlen kezelés büntette [Btk. 319. § (1) és (3) bekezdés c./ pontja] miatt emelt vádat a vádlottakkal szemben.

Az alapeljárásban hozott másodfokú végzés a hatályon kívül helyezés okának megindokolása során mindenekelőtt szükségesnek tartotta kiemelni az ügy döntő mozzanataként, hogy az 1. számú tanú és az I. r. vádlott az 1. számú Kft. tulajdonát képező 125.300.000 forint névértékű az 1. számú Rt. részvényt jogtalanul eltulajdonította, azaz elsikkasztotta [a Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság Bf.8735/2003/31. számú végzése 2. oldalának harmadik bekezdése].

Nevesítésre került ílymódon a vádlottak cselekményének - esetlegesen - sikkasztás büntetteként való értékelhetősége; a másodfokú végzésben írtakra a megismételt eljárás kezdetén vádlottak és védők nyilatkoztak is: így például I. r. vádlott védője a 6. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldalán, VI. r. vádlott a 10. sorszámú jegyzőkönyv 31-34. oldalán, míg VII. r. vádlott ugyanezen jegyzőkönyv 44-48. oldalán foglaltak tanúsága szerint.

Az új eljárásban a vádhatóság élt is a vádmódosítás lehetőségével, mely azonban lényegében a történéseknek egyes vádlottakra vonatkozó összefoglalását jelenti; míg ezen túlmenően I. r. vádlott kapcsán külön nevesíti az 1. számú Kft. sérelmére elkövetett sikkasztás büntetettét is.

A fentiekhez képest az ítélőtábla észlelte, hogy a vádlottak cselekménye adott esetben a korábbiaktól eltérően: a Btk. 318. § (1) és (6) bekezdés a) pontja szerinti, társtettesként elkövetett csalás büntettként értékelhető; melyre figyelemmel a vádtól eltérő minősülés lehetőségét a Be. 321. § (4) bekezdése szerint megállapította.

Minderről az érintetteket tájékoztatta; melyre a vádhatóság észrevételt nem terjesztett elő, míg a másodfokú nyilvános ülésen a vádlottak és védőik már az eltérő minősülés lehetőségének ismeretében tették meg nyilatkozataikat.

Az I. r. vádlott védője szerint az elsőfokú bíróság igen széleskörű bizonyítást folytatott le, s az abból levont következtetései jogszerűek. Kérte ezért az ítéletnek helyes indokai alapján való helybenhagyását.

A vádtól eltérő minősülés kapcsán általánosságban utalt arra, hogy a Be. 321. § (4) bekezdés szerinti jogintézmény a Be. 1. §-a szerinti - az eljárási feladatok szigorú elkülönülésére vonatkozó - alapelv elhomályosulását jelenti. Konkrétan a jelen ügy és védenca vonatkozásában: az I. r. vádlottnak abból haszna nem származott; tévedésbe nem ejtett és nem tartott senkit, a szándékegység az ő esetében fogalmilag kizárt. A cégek egyesülése a vonatkozó törvényi szabályok alapján folyt, az események során neves könyvvizsgáló és kitűnő ügyvéd járt el, így elismert szakemberek jelezték a védenca felé, hogy az eljárása hibátlan.

Az I. r. vádlott - kijelentve, hogy nem bűnös - a megváltozott személyi körülményeiről számolt be.

A II. r. vádlott védője előjáróban utalt arra, hogy a korábbi másodfokú - hatályon kívül helyező - határozat a társasági jog teljes félreértésén alapult; az ügyészség pedig most a megismételt eljárásban az elsőfokú bírói mérlegelést támadja.

Védenca - és vele III, IV. és V. r. vádlottak - a vezérigazgatóhoz képest alárendelt viszonyban álltak, így a társtetteség fogalmilag kizárt. Az 1991. március 21.-i igazgatósági ülésen a részvények visszavásárlását tiltó döntés nem született; a jegyzőkönyvből kiolvashatóan a visszavásárlást követő 4 hónapon belüli értékesítés igénye fogalmazódott meg, mely határidő betartásra is került. Az 1991. november 28.-i tiltó határozatot követően részvény-visszavásárlás már nem történt. Az 1. számú tanú arrogáns, ugyanakkor mániákusan jogkövető személy volt, aki azt a megoldást kereste, hogy hogyan lehetne egy passzív igazgatóság helyett egy más milyent létrehozni; hiszen a legsikeresebb, legjövődélmezőbb üzletág fél év alatt „leült”, onnan 1991. végére száz ember távozott, a lehetőségek beszűkültek. Felelős vezetőként nem engedte meg ilyen helyzetben az osztalékfizetést; fel sem merült, hogy a részvény visszavásárlással haszonszerzési célja lett volna, hiszen más megoldás lehetősége is fennállt a hitelkonstrukciók helyett, de meg volt győződve arról, hogy mindent jogszerűen csinál. Tekintve, hogy bűncselekményt el nem követő személyhez kötődően bűnsegédi magatartás nem valósítható meg, a

felmentő rendelkezés helybenhagyását indítványozta, vonatkozzon az akár a csalás, akár a hűtlen kezelés bűncselekményére.

A III. r. és az V. r. vádlott közös védője az írásban tett észrevételeit fenntartva az eltérő minősülés lehetőségének okán arra hivatkozott, hogy a vádbeli időszakban a jogi szabályozás hiányos volt. Védencai az 1. számú Rt.-nél munkaszerződés alapján végezték korlátozott feladatkörben a tevékenységüket vezérigazgatói utasítás és szigorú számonkérés mellett; a társtettség fel sem merülhet. A részvénykönyv vezetésével kapcsolatban az igazgatóság semmilyen elvárást nem fogalmazott meg; a közgyűléseken jelenlévő cégbírósi vezető ellenőrizte a szavazói kör jogosultságát, az a részvénykönyvvel összhangban állt; az üres forgatmány pedig mindennapos gyakorlatnak tekinthető. Az aláírás az Rt.-ben nem jog volt, hanem munkaköri köteleesség.

A csalás elkövetési magatartása a tévedésbe ejtés, tévedésben tartás; szándékos és célzatos cselekmény, jogtalan haszonszerzésre irányul. Az igazgatóság csak ügyvezető szerv, melynek megtévesztése irreleváns, a részvényesek megtévesztésére pedig nem került sor. Tévedésben tartás sincs, az 1. számú tanú 1991. november 28.-án tájékoztatást adott arról, hogy kik a részvények tulajdonosai. Részéről a részvények megszerzése a törvényes keretek alapján zajló átalakulás eredménye volt, az APEH is azt állapította meg, hogy azokat az 1. számú tanúnak kell kiadni; a megszerzés nem jelentett haszonszerzést, kár nem keletkezett.

Kérte az elsőfokú ítélet helybenhagyását.

A IV. r. vádlott védője ugyancsak fenntartotta a korábban előadottakat; a csalásként való minősülés lehetősége okán azt - írásban is csatoltan - kiegészítette. Ez utóbbi bűncselekmény tényállási elemei nem valósultak meg; az igazgatóság és a felügyelő bizottság tagjai sokkal nagyobb rálátással rendelkeztek, mint az üléseken részt nem vevő, a határozatokról nem értesülő vádlottak. A részvény-visszavásárlás nem titokban folyt, és egyetlen tanú sem állította, hogy őt a IV. r. vádlott félretájékoztatta volna. Nem állapítható meg társtettesi elkövetés sem, ezzel összefüggésben eseti döntésekre hivatkozott.

Az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozta azzal, hogy az eltérő minősülés felvetné az elévülés, s így az eljárás megszüntetésének lehetőségét.

A VI. r. vádlott védője szerint a jelen ügy a tisztességes eljárás szabályait sérti. A minősítés többször változott; a közel 13 éve elhunyt 1. számú tanúnak elkövetői magatartása végig vizsgálat tárgya volt; most a csalás szempontjából az, hogy mikor és kit ejtett tévedésbe, s okozott-e ezzel vagyonban értékcsökkenést az Rt., vagy a részvényeket eladók viszonylatában a részvényvásárlás, a hitel, vagy a beolvadás kapcsán. A korábbi hatályon kívül helyező végzés szerint az egyes vádlottak cselekvősege külön-külön vizsgálendő. A VI. r. vádlott 1991. október 18. napján vállalta el az 1. számú Kft. könyvvizsgálói megbízatását, addigra a részvények visszavásárlása megtörtént. A vagyonmérleg hitelesítése munkaköri köteleessége volt; a 2. számú Rt. képviselőjének ellátása összeférhetetlenségi szabályba nem ütközött; sem az ütemezési terv, sem az 1992. április 30.-val

kapcsolatos történések nem utalnak a VI. r. vádlott szándékos, célzatos tevékenységére. Az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozta.

A VII. r. vádlott védője a széleskörű bizonyítás eredményeként helyes indokokkal meghozott elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Védenca, mint a meghatalmazott ügyvédi irodának a tagja látott el okirat-szerkesztői részfeladatokat; a meghatalmazás idején a részvényfelvásárlás már javában folyt. A VII. r. vádlott nem ismerte sem az Rt. belső szabályait, sem a hitelkonstrukciót; miből tudhatta így, hogy egy bűncselekmény folyamatába kapcsolódik bele. Soha nem merült fel arra adat, hogy az 1. számú tanú azért vette volna igénybe a VII. r. vádlott munkáját, hogy törvénysértéseket kövessenek el; éppen azért bízott meg külső szakértőket, hogy a beolvadás folyamatában minden a legtörvényesebben folyjon.

A VIII. r. vádlott védője szerint a VIII. r. vádlott sem a hűtlen kezelés, sem a csalás bűncselekményét nem követte el. Tényállási elemet nem valósított meg; az állítólagos elkövetői magatartások a vagyonmérleg auditálását megelőzően történtek. A hosszadalmas eljárás valódi sértettjei a vádlottak; ők szenvedtek kárt: életükben, munkájukban korlátozva voltak. Kérte az elsőfokú ítélet helybenhagyását.

A nyilvános ülésen jelenlévő vádlottak az utolsó szó jogán érdemben nyilatkozni már nem kívántak; a korábban elhangzottakat tartották fenn. A VI. r. vádlott utalt arra, hogy a hitel visszafizetésre, az egyesülés során a jogszabályok betartásra kerültek.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítéletet a megelőző bírósági eljárással együtt bírálta felül a Be. 348. § (1) bekezdése alapján.

Ennek során megállapította, hogy a megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság a Be. vonatkozó szabályait mindenben megtartotta. Módot adott a vádlottaknak jogi álláspontjuk részletes kifejtésére; az ügyben korábban eljáró szakértőket kiegészítő szakvélemény készítésére hívta fel, majd annak ismeretében a nem mindenben egyező szakértői véleményeket ütköztette. Igen nagyszámú tanút hallgatott meg; az időközben elhunyt személyek korábbi vallomását, valamint a Be. 85. § (5) és (6) bekezdése és a Be. 296. § (1) bekezdés d) pontjának megfelelően írásban vallomást tevő tanúk nyilatkozatát az eljárási szabályoknak megfelelően tette tárgyalás anyagává.

A terjedelmes bizonyítással összefüggésben sem a vádhatóság, sem a vádlottak, illetve védőik nem fogalmaztak meg semmiféle kifogást; eljárási szabálysértést egyébiránt a másodfokú bíróság sem észlelt, ezért az elsőfokú bíróság határozatát érdemben felülbírálnak találta.

Mindezek előrebocsátás követően némi pontosítást, kiegészítést mégis tenni kell.

A másodfokú nyilvános ülésen a vádlottak által előadottak alapján a személyi körülmények tekintetében az elsőfokú ítéleti tényállásról képest az alábbiak rögzíthetők:

- I. r. vádlott nyugdíjas, havi jövedelme így 230.000 forint; felesége - aki már nem egyéni vállalkozó - ugyancsak nyugdíjas havi 73.000 forint jövedelemmel.
- II. r. vádlott helyesen az XY Kft. ügyvezetője; immár két gyermeke nagykorú, akik - valamint az időközben született unokája - tartásra szorulnak. A II. r. vádlott cukorbeteg, mely betegsége jelenleg is fennáll.
- III. r. vádlott nyugdíjának havi összege 130.000 forint.
- IV. r. vádlott osztalékból származó jövedelme változó, személygépkocsija már nincs és a miskolci ingatlana is eladásra került. Lakóhelyéül szolgáló ingatlanát - melynek fele részben tulajdonosa - 15 millió forint hitel terheli. Gerincműtéten esett át és újabb műtetre vár.

Az ügyben a vádhatóság - igaz mintegy 10 évvel korábban - igen terjedelmes vádiratot nyújtott be, mely fejezetekre bontva tartalmazza az 1. számú Rt. felépítését, tevékenységét, részvényeinek felvásárlását; az 1. számú Kft. megalakulását, az ügyben játszott szerepét. Az elsőfokú ítélet - 5. oldalától 43. oldaláig - lényegében irathűen tartalmazza a vádirat egészét, majd a megismételt eljárásban - az elsőfokú ítélet 35. oldalának első és a 133. oldal 4. bekezdésének elírásaival szemben helyesen 2008. március 6. napján - a bíróságon érkeztetett vádmódosítás szövegét.

Ezt követően az ítélet 45. oldalától a 72. oldaláig terjedően tartalmazza az elsőfokú bíróság által megállapított történéseket. E körben néhány - nyilvánvaló elíráson alapuló - pontatlanságot az iratok tartalma alapján korrigálni kell az alábbiak szerint:

- Az elsőfokú ítélet 59. oldalának első bekezdésében az 1991. november 19. napján megvásárolt részvények névértéke helyesen 26.500.000 forint [nyomozati iratok 9. kötet 841. oldala]; az 1991. november 22-én és 27-én megvásárolt részvények átruházásának időpontja pedig 1991. december 17. napja [nyomozati iratok 9. kötet 899. oldala].
- Az ítélet 59. oldalának második bekezdésében a négy részletben folyósított hitel mértéke helyes összegzéssel 107.275.000 forint.
- Némileg értelemzavaró és ezért pontosítandó az ítélet 59. oldal negyedik bekezdésének megszövegezésében, hogy a letéti szerződések szerint azok megszűnésekor a letétet az 1. számú tanúnak kell kiadni, aki azt minden további meghatalmazás nélkül jogosult átvenni [nyomozati iratok 9. kötet 812, 829, 844. és 902. oldala].
- Az ítélet 68. oldalának első bekezdésében jelzett tulajdoni arány 1,9% helyett 10,9% [nyomozati iratok 11. kötet 1083. oldala].

Irathűen, a szerződéses szöveggel egyezően rögzíti ugyan az elsőfokú ítélet 68. oldalának hatodik bekezdése, hogy az 1. számú Rt. 58.925.000 forint, valamint a nyolcadik bekezdése, hogy 17.140.000 forint hitelt nyújtott az 1. számú Kft-nek 1992. június 31. napjáig tartó fizetési határidővel [nyomozati iratok 11. kötet 1134. és 1138. oldala]. Mégis megjegyezhető, hogy a június hónap csupán 30 napos.

A fenti pontosításokkal az elsőfokú bíróság által rögzített tényállás már helyes és irathű, azonban nem maradéktalanul teljes; az az eljárás iratai alapján kiegészítésre szorul.

A terjedelmes vádirat és az annak megfelelő elsőfokú ítéleti tényállás bár igen részletesen tartalmazza és elemzi az egyes történéseket, a vádlotti tevékenységeket, s ezek kétséggkívül az iratokon alapulnak és helyénvalóak; büntetőjogi következmény azonban azokhoz nem feltétlenül fűzhető.

Figyelmet érdemel, hogy a vád tárgyává tett eseménysor egyes kiragadható részletei adott esetben önállóan felvetik egyes vádlottak tekintetében valamely bűncselekmény megállapíthatóságát.

Így utalni lehet e körben például arra, hogy az 1992. március 4-én tartott közgyűlésen II. r., III. r. és IV. r. vádlottak igazgatósági tagként kerültek megválasztásra, majd ezt követően döntött az 1. számú Rt. az 1. számú Kft. javára két részletben: előbb március 5-én, majd március 15-én összesen 76.065.000 forint kölcsönnek a folyósításáról. A szerződéseket az 1. számú Rt. részéről a III. r. és az V. r. vádlottak írták alá.

Figyelemmel arra, hogy az akkor hatályos Gt. 28. § és 32. §-a, valamint az 1. számú Rt. ügyrendje 8. pontjának az elsőfokú ítélet 47. oldalának hatodik bekezdésében irathűen hivatkozott rendelkezése az igazgatóság tagjainak felelősségét megfogalmazza, e két hitelnyújtás - annak ismeretében, hogy már március 4-én döntés született az 1. számú Rt. és az 1. számú Kft. egyesülését kimondó rendkívüli közgyűlés összehívásáról - felveti e négy vádlott társtettesként megvalósított vagyon elleni bűncselekményének - jelesül a hűtlen kezelés büntettének - a vizsgálhatóságát.

Ugyanígy: az I. r. vádlott által jegyzett, 1991. október 28. és 1991. december 17. megkötött négy letéti szerződés [nyomozati iratok 9. kötet 812, 829, 844. és 902. oldala] az 5. és 6. pontjában akként rendelkezik, hogy a felek a letéti szerződést - az alapjául szolgáló hitelszerződés visszafizetési határidejével azonosan - határozott időre, 1992. június 30. napjáig kötik, amennyiben azonban a hitel ezt megelőzően visszafizetésre kerül, úgy a letéti szerződés is a hitel visszafizetésének napjáig tart. Azáltal viszont, hogy a letéti szerződések - fentiek szerinti bármely, így akár korábbi időpontban való - megszűnésekor az 1. számú Rt. részvényeit közvetlenül az 1. számú tanú magánszemélynek, és nem a jogi személyiségű tulajdonos 1. számú Kft.-nek kell kiadni, hasonló büntetőjogi megítélést vonhatna maga után az I. r. vádlott esetében.

Jelentősséggel azonban a másodfokú bíróság álláspontja szerint nem ez bír.

Az elsőfokú bíróság helyesen ismerte fel és meggyőző jogi indokát adta annak, hogy a vád tárgyává tett cselekmény a rendelkezésre álló bizonyítási anyag alapján a vádlottak oldaláról az 1. számú tettesi cselekményéhez kapcsolódóan részesként megvalósított hűtlen kezelés büntetteként nem minősíthető.

Kétségtelen, hogy az 1. számú tanú az 1. számú Rt. vezérigazgatójaként felelős vezető és vagyonkezelő volt. Azzal azonban, hogy az ismert konstrukcióval az alapító részvényesektől azok részvényeit a névértékhez közeli áron az 1. számú Kft. számára megszerezte, majd a beolvadás eredményeként mint magánszemély az 1. számú Rt. mintegy 85%-ának a tulajdonosává vált; pusztán ezen okból vagyoni hátrány nem keletkezett.

Az elsőfokú ítéletben is hivatkozottan a nagy mennyiségű nyomozati és bírósági iratanyagban ugyanis több meggyőző és igazolt tényadat áll rendelkezésre arra vonatkozóan, hogy az 1991-es gazdasági évben eredményt az 1. számú tanú által favorizált lízing tevékenység hozott; míg az igazgatóság által preferált egyéb tevékenységek inkább veszteséget termeltek. Ennek fényében a részvények kivásárlása, az igazgatóság tagjainak új személyekre történő cserélése adott esetben még előnyös is lehetett. Nem elhanyagolható, hogy az ebben az időszakban folyó APEH vizsgálat százmilliós nagyságrendű adóhiányt mutatott ki; a jogszabályi környezet is megváltozott a pénzügyi törvény hatályba lépésével, mely adott esetben kedvezőtlenül érintette, érinthette az Rt. működését; végül pedig mindenki által vallottan jelentős volt az 1. számú Rt.-ből az értékes munkaerő elvándorlása.

Ilyen helyzetben az 1. számú tanú ténykedése valamennyi adat: saját előadása [nyomozati iratok 24. kötet 2317-2338. oldala], az igazgatósági ülések jegyzőkönyvi anyaga [példaként hozva az 1991. március 21.-i ülést: nyomozati iratok 8. kötet 754-771; 30. kötet 2785-2816. oldala], továbbá a vádlottak, tanúk vallomása szerint is éppen hogy az 1. számú Rt. megmaradását, működőképességének fenntartását, nem pedig valamiféle hátrány okozását célozta.

Az iratok szerint az 1. számú Rt. 1992. májusát követően - holding formájában - még évekig működött. Igaz, hogy a szakértő által az alapeljárásban 2002. október 22. napján kelt könyvszakértői véleményének 10. oldala az 1.1.3.a. pontban azt rögzíti, hogy az árbevétel korábbi dinamikus növekedése 1991.-ben megtört; majd 1992-ben és 1993-ban jelentős csökkenés mutatkozott, alapvetően a tevékenységek újonnan alapított társaságokba való kihelyezésének következményeként. Az árbevétel csökkenésével egyidejűleg az 1. számú Rt. eredményessége romlott, 1992-ben veszteségessé vált, 1994-ben pedig - az 1991-1992. évekre vonatkozó APEH revízió lekönyvelése következtében - megmaradt saját tőkéjét elvesztette. Az ORFK KBI nyomozati iratainak 14. számú mellékletében [„az 1. számú Rt. 1990-94. évi éves beszámolók” megnevezéssel] elfekvő 1994. évről mérleg összefoglaló része szerint „a gazdálkodás eredménye viszonylag szerény számszerű adatokban testesült meg”, konkrétan a mérleg szerinti veszteség közel 189 millió forint volt.

Mindebből azonban nem lehet utólag olyan következtetésre jutni, hogy ez a vádidiószakban előre látható lehetett, s hogy az 1. számú tanú - és a vádlottak - bármilyen jogtalan hátrány okozása végett, annak szándékával tevékenykedtek

volna; továbbá hogy önmagában az egyesülés ténye forintosítható mértékű hátrányt okozott, okozhatott.

Az 1. számú tanúnak - s hozzá kapcsolódóan a vádlottaknak - a tevékenysége a másodfokú bíróság álláspontja szerint sikkasztás büntetteként sem értékelhető. Az 1. számú Rt. vagyonával sajátjaként nem rendelkezett, azt el sem tulajdonította.

A helyes minősítés - és ezzel összefüggésben a büntetőjogi felelősség - szempontjából azonban a következők bírnak jelentőséggel:

Amint arra fentebb már utalás történt, az alapeljárásban hozott másodfokú végzés döntő mozzanatként emelte ki a 125.300.000 forint névértékű 1. számú Rt. részvény az 1. számú tanú által történő megszerzésének jogtalan voltát; és végeredményként már az eredeti vádirat is vagyoni hátránnyként nem a korábbi eredményekhez képest kevésbé eredményes működés miatti vagyonsökkenést, hanem a részvények ellenértéke kifizetésének hiánya miatti kárt jelölte meg [vádirat 42. oldal negyedik bekezdése].

Mégis: ennek ilyen való vizsgálata a megismételt eljárásban elmaradt; az egyes rész-történeteket az elsőfokú bíróság csupán a vonatkozó gazdasági háttér-jogszabályoknak való megfelelés szemszögéből elemezte, a folyamatot azonban a maga egészében nem értékelte.

Márpedig ez elengedhetetlen, s ezért a másodfokú bíróság szükségesnek tartja e folyamat büntetőjogilag értékelhető egyes mozzanatait kiemelni, valamint a Be. 351. § (2) bekezdés b) pontja szerinti részbeni, a tényállás hiányos megállapításában megmutatkozó megalapozatlanságot a Be. 352. § (1) bekezdés szerint az iratok tartalma alapján kiküszöbölni az alábbiak szerint:

1.) Az 1991. március 21.-i igazgatósági ülést követően alakult ki az az elgondolás, hogy az 1. számú Rt. részvényeit kivásárolják, többségi tulajdont szereznek [vádirat 7. oldal ötödik bekezdése]. Az 1. számú tanú szakértőket kért fel arra, hogy tanácsaikkal segítsék elő: az 1. számú Rt. tulajdonosi körét oly módon változtathassa meg, hogy az Rt. feletti tulajdonosi jogokat maga gyakorolhassa [vádirat 8. oldal első bekezdése].

2.) 1991. őszén az 1. számú tanú felkereste régi ismerősét, az I. r. vádlottat azzal, hogy vállalja el néhány hónapra egy egyszemélyes, általa alapított Kft. ügyvezetését. Elmondta, hogy a Kft. létrehozásának egyetlen célja, hogy az hitelekől kivásárolja az 1. számú Rt. részvényeit, majd egyesüljön az 1. számú Rt.-vel [vádirat 9. oldal hatodik bekezdése; elsőfokú ítélet 50. oldal hetedik bekezdése], I. r. vádlott végig egyező nyomozati és tárgyaláson tett vallomása.

3.) Az 1991. november 28.-i rendkívüli Igazgatósági ülésen az egyik igazgatósági tag felvetette azt a kérdést, hogy az 1. számú Rt. bármely vezetője vagy dolgozója közreműködött-e a részvénytulajdonosi mozgásban; kérdésére azonban választ nem kapott [vádirat 31. oldal harmadik bekezdése, elsőfokú ítélet 64. oldal harmadik bekezdése].

4.) Az 1. számú Rt. Felügyelő bizottságának 1991. december 17. napjára készült vizsgálati jelentése az 1. számú Rt. és az 1. számú Kft. tervezett egyesülésével kapcsolatban leszögezte, hogy - a közgyűlés hatáskörébe tartozó - egyesülésre vonatkozó tulajdonosi akarat hátterét nem ismeri, ezért annak konzekvenciáit felmérni nem tudja [vádirat 33. oldal hatodik bekezdése, elsőfokú ítélet 65. oldal második bekezdése].

5.) Az 1. számú Rt. 1991. december 27. napján megtartott igazgatósági ülésén az 1. számú tanú tagadta, hogy a részvények visszavásárlására az 1. számú Rt. munkaszervezete tette volna az ajánlatot, egyben kijelentette, hogy a részvénytőzsgás a piacra hatást gyakorol, a kereslet árfelhajtó hatású [vádirat 34. oldal harmadik bekezdése, elsőfokú ítélet 65. oldal ötödik bekezdése].

6.) A 2. számú Rt. 1991. október 28. és december 17. napja között több részletben 107.275.000 forint névértékű 1. számú Rt. részvényt adott el az 1. számú Kft.-nek hitelbe a névértékkel egyező vételárhoz a hitel egyidejű biztosítása mellett [vádirat 20. oldal negyedik, 21. oldal első bekezdése, 24. oldal első bekezdése; elsőfokú ítélet 59. oldal első-második bekezdése, 60. oldal hatodik bekezdése].

Az 1. számú Rt. 1992. március 5. napján 58.925.000 forint hitelt nyújtott az 1. számú Kft.-nek; a Kft. a fenti hitelből 1992. március 6. napján 57.925.000.-Ft-ot az 2. számú Rt.-nek megfizetett [vádirat 25. oldal negyedik és hatodik bekezdése; elsőfokú ítélet 61. oldal ötödik és hetedik bekezdése].

Az 1. számú Kft. fennmaradó 49.350.000 forint tőke - és 16.190.000.-Ft kamat - tartozását az 1. számú Rt. 1992. július 2. napján fizette meg a 2. számú Rt.-nek [vádirat 27. oldal hatodik bekezdése, elsőfokú ítélet. 62. oldal ötödik bekezdése].

Az 1. számú Rt. 1992. március 15. napján további 17.140.000 forint hitelt nyújtott az 1. számú Kft.-nek, mely összegből a Kft. 1992. március 16. napján további 31 darab, 500.000 forint névértékű 1. számú Rt. részvényt vett a 2. számú Rt.-től [vádirat 26. oldal első-második bekezdése, elsőfokú ítélet 62. oldal első-második bekezdése].

7.) Az 1. számú Rt. 1992. április 6. napján megtartott rendkívüli közgyűlése megszavazta az 1. számú Rt. és az 1. számú Kft. egyesülését 1992. április 30. napjával. Az egyesülési szerződés 7. pontja értelmében az 1. számú Kft. által birtokolt 125.300.000.-Ft névértékű részvény 1992. április 30. napjával az 1. számú tanú tulajdonába került; a tulajdonszerzés tényét a részvénykönyvbe bejegyezték. [vádirat 41. oldal ötödik bekezdése, 43. oldal első bekezdésének első mondata; elsőfokú ítélet 70. oldal első bekezdése, 71. oldal első bekezdése].

8.) Az 1. számú tanú a nevére került részvényekért nem fizetett, a részvények átforgatása után a részvénytársaságnál, majd a Holdingnál a többségi tulajdonosi jogokat gyakorolta [vádirat 8. oldal első bekezdése, valamint 43. oldal első bekezdése, az 1. számú tanú végig egyező nyomozati vallomása].

9.) Az 1. számú tanú a következő kárt okozta az 1. számú Rt. sértettnek II. r., III. r., IV. r. és V. r. vádlottak közreműködésével, amely nem térült meg:

- az 1. számú Rt. által az 1. számú Kft.-nek 1992. március 5. napján nyújtott 58.925.000 forint, valamint az 1992. március 15. napján nyújtott 17.140.000 forint kölcsön, melyet sem az 1. számú Kft., sem az 1. számú tanú nem fizetett meg;
- továbbá a beolvadt 1. számú Kft. korábbi hitelének - 49.350.000 forint tőke és 16.190.000 forint kamat - 1992. július 2. napján történt megfizetésével keletkezett kár, mely tartozást az 1. számú Rt. teljesítette a 2. számú Rt.-nek, noha ennek ellentételét - a részvényeket - az 1. számú tanú szerezte meg.

Ki kell emelni, hogy a kár nem az 1. számú tanú által megszerzett részvények aktuális értékéből adódik, hanem az az összeg, amit az 1. számú Rt.-nek kellett megfizetnie azért, hogy az 1. számú tanú a részvények tulajdonjogát mindennemű ellentételezés nélkül megszerezhesse.

Az okozott kár összege 141.605.000 forint.

10.) II. r., III. r., IV. r. és V. r. vádlottak a részvényvásárlások, illetve az egyesülés előkészítése során tartott igazgatósági és felügyelő bizottsági ülések idején nem bírtak arról tudomással, hogy ezen ügyletek célja az, hogy az 1. számú tanú a többségi részvénytulajdont, mint magánszemély, ellentételezés nélkül megszerezze. 1992. április 30.-ától - a részvények az 1. számú tanú nevére forgatása után - viszont erről már tudomással bírtak, ennek ellenére a kár teljes bekövetkeztéig, 1992. július 2. napjáig ehhez segítséget nyújtottak. Mint az igazgatóság tagjai, illetve gazdasági vezetők, egzisztenciális okokból, illetve állásukat, további megélhetésüket féltve, még szóban sem tiltakoztak az ellen, hogy a részvénytársaság az 1. számú tanúnak, mint részvényesnek a hiteleit ellentételezés nélkül kifizesse. Nem intézkedtek az iránt sem, hogy az 1. számú tanú az Rt. által kifizetett részvények ellenértékét személyes vagyonából, vagy bármi egyéb módon megtérítse / II. r. és a további előző vádlottak végig egyező egymást kiegészítő nyomozati és tárgyaláson tett előadásai/. Az 1. számú tanú 1997-ben bekövetkezett haláláig gyakorolta az 1. számú Rt., majd a helyébe lépő Holding többségi részvényesét megillető jogokat.

A fenti 1-10. pontban írtak röviden akként foglalhatóak össze, hogy az 1. számú tanú úgy vált az Rt. többségi tulajdonosává a részvények mintegy 85 %-nak megszerzésével, hogy azért semmit sem fizetett; ugyanakkor az Rt.-nek - annak vezető szervezetét - korábbi igazgatóság, felügyelő bizottság - a közgyűlést tévedésbe ejtve, tartva - okozott kárt.

A hosszú ideig elhúzódó bírósági eljárás fő tárgyát mindvégig ez képezte az eredeti vád alapján [vádirat 8. oldal első bekezdése, valamint 43. oldal első bekezdése]; de az elsőfokon eljáró bíróságok a vádirati téves minősítést vizsgálva ezt figyelmen kívül hagyták. A Be. 2. § (4) bekezdése szerint a bíróság a vádat köteles kimeríteni, de nincs kötve a vádlónak a vád tárgyává tett cselekmény Btk. szerinti minősítésére vonatkozó indítványához.

Amint az a fenti hivatkozásokból kiolvasható, a vádirati történeti tényállás hiánytalanul, az elsőfokú ítélet történeti tényállása pedig a tévedéssel történő károkozást döntően tartalmazza, kivéve az 1.) és a 8-10.) pontban foglaltakat. Ez

utóbbiaknak a másodfokú eljárásban való tényállási rögzítése eljárási akadályba nem ütközik, tekintve hogy nem megtörtént eseményeket, történéseket írnak le, hanem adott személy - az 1. számú tanú - tudattartamára vonnak következtetést, illetve csupán az 1. számú tanú fizetésének hiányára, annak összegszerűségére utalnak; s mindehhez az elsőfokú ítélet indokolásában valamint az iratokban számtalan adat áll rendelkezésre. A kiegészített részek nem ellentétesek az elsőfokú ítéletben megállapított tényállással.

Arra vonatkozóan, hogy az 1. számú tanú célja az 1. számú Rt. tulajdonosi körének olyan módon való megváltoztatása volt, hogy az Rt. feletti tulajdonosi jogokat maga gyakorolhassa, több bizonyíték is rendelkezésre áll.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok értékelése során, ítéletének 84-85. oldalán részletesen elemzi - és érdemben elfogadja - az 1. számú tanú nyomozati vallomását.

A másodfokú bíróság az ott idézeteken túl még a következőkre hivatkozik:

Az 1. számú tanú már az 1991. március 21.-i igazgatósági ülésen akként nyilatkozott, hogy „Az 1. számú Rt. részvényt ... megveszem saját magamnak, ha van rá pénzem” [nyomozati iratok 30. kötetének 2813. oldala].

Felmerült annak lehetősége is, hogy az 1. számú Rt. részvényeit átmenetileg bérterhére vásárolják fel [nyomozati iratok 24. kötet 2331. oldala].

A nyomozás során a részvény-tranzakcióhoz és a fúzióhoz kapcsolódóan feltett kérdésre az 1. számú tanú akként nyilatkozott, hogy az 1991. szeptemberében ismert privatizációs technikák közül az „E. hitel konstrukció végigvitele időben reménytelen volt”, „módszerteknikája nem volt teljes egészében széleskörűen alkalmazott, hitelekhez jutni szűk körben volt mód”, „ezek a kapuk tehát bezárultak, maradt a vezetői kivásárlási program - mely utóbbit nevezett a jelen ügyben megvalósulttal azonosított) [nyomozati iratok 25. kötet 2357-2358. oldala].

Végülis azonban az 1. számú tanú szándékai szerint az a koncepció valósult meg, hogy magánszemélyként létrehoz egy Kft-t, hitelből megvásárolja az Rt. részvényeit, a két céget egyesíti, és mint az új cég tulajdonosa jár el a társaság működtetése során [nyomozati iratok 24. kötet 2368. oldala].

Azt, hogy az 1. számú tanút a részvények meghatározó mennyisége megszerzésének célja vezérelte, a fenti saját előadásán túl alátámasztja az elsőfokú bíróság által is elfogadott további bizonyíték; jelesül az I. r. vádlott töretlen vallomása arra vonatkozóan, hogy őt az 1. számú tanú az 1. számú Kft-vel kapcsolatos pár hónapos tevékenységre éppen ezért - azaz az 1. számú Rt. részvényeinek megszerzése végett - kérte fel. Egyébként az I. r. vádlott valamennyi tényállás szerinti cselekvősége ebbe az irányba mutat, csakis az 1. számú tanú ezen céljának maradéktalan kiszolgálásaként értékelhető.

Fenti célját az 1. számú tanú el is érte: senki által sem vitatottan és az iratokkal igazoltan a fúziót követően - mint magánszemély - az 1. számú Rt. részvényeinek többségéhez hozzájutott, a tulajdonosi jogokat gyakorolta; míg a hiteleket az

egyesült társaság fizette vissza [nyomozati iratok 24. kötet 2390-2391. oldala]. A nyomozati iratok 24. kötete 2339. oldalának kimutatása szerint pedig az 1. számú Rt.-ből létrejött HOLDING Rt-ben és egyéb társaságokban magánszemélyként az 1997-ben bekövetkezett haláláig átlagosan 85 %-os tulajdoni aránnyal rendelkezett.

Arra, hogy az 1. számú tanú utóbb a céget ténylegesen is a sajátjának tekintette, például szolgálhat a 2. számú tanúnak az elsőfokú ítélet 89-90. oldalán egyéb vonatkozásban idézett vallomása, mely szerint nevezett az 1. számú Rt.-ről egy nagyvezetői értekezleten úgy nyilatkozott: „vedd tudomásul egyszer és mindenkorra, hogy nem a cégünk, ez a cég az enyém” [megismételt elsőfokú eljárás 52. sorszámú jegyzőkönyv 25. oldalának 3. bekezdése].

Pusztán az, hogy az 1. számú tanú vezérigazgatói minősége mellett meg kívánta szerezni az 1. számú Rt. részvényeinek jelentős mennyiségét, büntetőjogilag értékelhető magatartásként még nem szolgálhat (megjegyzendő, hogy már az 1991. március 21-i igazgatósági ülésen felmerült ennek lehetősége, azonban az elvetésre is került [nyomozati iratok 30. kötet 2814. oldala]).

A másodfokú bíróság álláspontja szerint az által, hogy az 1. számú tanú a részvényeket olyan módon, olyan konstrukcióban szerezte meg, hogy a korábbi részvényesek személyében változás állt be, vagyoni hátrány nem keletkezett. Akkor sem keletkezik vagyoni hátrány, ha ez az aktuális igazgatósági határozat megszegésével valósult meg. A szabályszegés következménye lehet a vezérigazgató leváltása, vagy egyéb módon történő felelősségre vonása; büntetőjogi értékelést csak akkor von maga után, ha ezzel okozati összefüggésben keletkezik vagyoni hátrány.

Jelen esetben ennek kimunkálására a **vádban** sem került sor; a **vagyoni hátrányként megjelölt összeg azonos az 1. számú tanú által fizetés nélkül megszerzett részvények után az 1. számú Rt. által kifizetett hitelekkel és ezek 36 %-os kamatterhével.**

A konstrukcióból eredően nem csupán vagyoni nyereségre tett szert az 1. számú tanú, hanem abból az 1. számú Rt.-nek ugyanekkora kára származott. Valós ugyanis a vádirat 43. oldalának első bekezdésében írt azon megállapítás, hogy az 1. számú tanú a mintegy 125 millió forint névértékű részvényt személyében úgy szerezte meg, hogy azért ő semmit sem fizetett.

Maga az 1. számú tanú sem vitatta, hogy a fúziót követően, mint magánszemély, az 1. számú Rt. részvényeinek többségéhez hozzájutott, a tulajdonosi jogokat gyakorolta; míg a hiteleket az egyesült társaság fizette vissza [nyomozati iratok 24. kötet 2390-2391. oldala]. Többszöri nyomozói kérdésre is visszatérően csak az 1. számú Kft. megalakításakor nyújtott 1.000.000 forint törzstőkére tudott hivatkozni, mint az ügyletbe a részéről történt „befektetésre”. Semmilyen ezzel az előadással ellentétes vallomásra nem hivatkozik az elsőfokú ítélet; helyesen, mivel ilyen nincs is.

Annál több olyan okirati bizonyítékra utal viszont irathűen, melyek azt igazolják, hogy az 1. számú Kft.-nek az egyesülés előtt keletkezett tartozásai az egyesülés utáni 1. számú Rt.-t terheltek.

Azt, hogy ezen tartozások ténylegesen „terhet” jelentettek az Rt. számára, jól igazolja az a tény, hogy az elsőfokú ítélet 62. oldalának 6. bekezdésében jelzett felvett hitel visszafizetése nehézségbe ütközött. Az ORFK KBI Vizsg. Főoszt. GV. 81/95.bü. nyomozati iratainak 5. sz. mellékletében elfekvő szerződés alapján ugyanis az 1. számú Rt.-nek 1992. július 6. napján nyújtott 30 millió forint hitelt meg kellett hosszabbítani az alábbiak szerint: abból 10 millió forint tőketartozást s annak kamatait két részletben 1993. március 31.-ig a jogutód megfizet; míg a fennmaradó 20 millió forint tőketartozás törlesztési feltételeiről majd újabb szerződésben állapodnak meg.

Végül vizsgálni kellett még, hogy a vád tárgyává tett folyamatban bármely módon tévedésbe ejtés, tévedésben tartás történt-e; ki által és kivel szemben, mikor és milyen módon.

A vád az azt tiltó rendelkezés ellenére való részvényvásárlás tényét, a hitelezési konstrukció módját és következményeit; a tulajdonosváltással, az 1. számú Kft szerepével, az egyesülési folyamattal és a mérlegadatokkal kapcsolatos nem kellő adatszolgáltatást róta ilyen címen a vádlottak terhére.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint mindez ugyan nem lényegtelen; de büntetőjogi következmény mégsem ehhez tapad.

Jelentősége annak van, hogy az 1. számú tanú abban a téves feltevésben tartotta a jogi személyiséggel bíró 1. számú Rt. döntési helyzetben lévő vezetőit: az Igazgatóság, Felügyelő bizottság tagjait, hogy az Rt. tulajdonosi körének megváltozása nem ellentételezés nélkül, az 1. számú Rt. kárára fog megtörténni.

A vádidőszak több mint egy éve alatt valamennyi rendelkezésre álló adat - igazgatósági és felügyelő bizottsági ülések jegyzőkönyvei, terhelti- és tanúvallomások - szerint folyamatosan napirenden volt a tulajdonosi kör megváltoztatásának igénye, lehetőségeinek vizsgálata. Felmerült a külföldi tőke bevonása, mely értelemszerűen az Rt. gyarapodását hozta volna magával. Téma volt a vezetői kivásárlás; az ügyben oly sokszor hangoztatott „management buyout (MBO)” is, melyről azonban megjegyzendő, hogy ténylegesen olyan kivásárlást jelent, amikor a megcélzott cég saját korábbi vezetői a magánszféra nyújtotta tőkéből veszik meg az üzletrészt az eladótól. Végül a más gazdálkodó szervezettel való egyesülésnek is több jogi útja volt lehetséges, melyek felmerüléséről nem csupán VII. r. vádlott vallott [elsőfokú ítélet 82. oldalának harmadik bekezdése], hanem ugyanígy nyilatkozott VI. r. vádlott is [10. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 42. oldala], valamint a szakértő a 2003. január 8. napján kelt véleményének 44. oldalán.

Bármely fenti konstrukció nem hordozza önmagában a vagyonvesztés tényét, lehetőségét, ílymódon azt - mármint hogy az 1. számú Rt.-t az egyesülés következtében kár fogja érni - az érintetteknek: a vádlottaknak, de a sértetti oldalon lévő igazgatósági és felügyelő bizottsági tagoknak nem kellett feltétlenül előre látniuk.

Az 1. számú tanú szándéka - meghatározó tulajdonrész megszerzése - a pontosan megtervezett és végrehajtott hitelezési, részvényfelvásárlási és egyesülési folyamatban ismert volt a vádlottak előtt.

Arra azonban nincs kellő adat, bizonyíték, hogy az ügyben gazdasági és jogi szakértőként, tanácsadóként eljáró VI. r., VII. r. és VIII. r. vádlottak; az 1. számú Kft-t csupán névleg irányító I. r. vádlott, illetve az 1. számú Rt. felelős vezetőiként tevékenykedő II. r., III. r., IV. r. és V. r. vádlottak a tulajdonszerzési szándékon túl tudomással bírtak, vagy akár csak tudomással kellett hogy bírjanak arról a tényről, hogy az 1. számú tanú a részvényekért végülis semmiféle ellenértéket nem kíván, nem fog nyújtani.

A vád és annak megfelelően az ítéleti tényállás helyesen tartalmazza, hogy a két gazdálkodó szervezet egyesülése 1992. április 30. napjával megtörtént, a részvényeket az 1. számú tanú nevére forgatták.

Mindeddig az időpontig a vádlottak nem lehettek biztosak abban, hogy az 1. számú tanú a részvényekért nem fog fizetni semmit; illetőleg megfordítva: nem igazolható a terhükre, hogy tudomással bírtak volna az 1. számú tanú ellenérték nélküli tulajdonszerzésének tervezett tényéről.

Amikor azonban az egyesülés megtörtént, akkor az érintett a részvénytársaságnál vezetőként dolgozó vádlottak számára már nyilvánvalóvá vált, hogy ellentételezés nincs és a jövőben sem fog már történni, hiszen az 1. számú Rt. által a közelmúltban két részletben folyósított, összesen mintegy 75 millió forint hitelt az immár egyesült cég önmagának megfizetni nem fogja. Ugyanígy ismert volt az a tény is, hogy az 1. számú Kft-nek a 2. számú Rt. felé fennálló 57 millió forintos tartozása és járulékai is az 1. számú Rt-t terheli. Ennek kapcsán utalni lehet a nyomozati iratok 13. kötetének 1263. oldalán elfekvő jegyzőkönyvre, mely 1992. június 23.-i dátummal az „1. számú Kft. 107.275.000 forint összegű hitelének kamatrendezése” tárgyában született [egyik aláírója III. r. vádlott]. Ugyanebben az időszakban keletkezett az „1. számú Rt. 1991. évi rendező és 1992. április 30.-vagyonomérlegéhez” készített úgynevezett „Kiegészítő melléklet”, melynek keltezése **1992. június 30, aláírója gazdasági igazgatói minőségben V. r. vádlott** [nyomozati iratok 13. kötet 1264-1268. oldala].

Jól példázza végül az 1. számú Rt. új igazgatósági tagjainak, felelős vezetőinek - a II., III., IV. és V. r. vádlottnak - az 1992. április 30.-át követő tudatállapotát **II. r. vádlott vallomása**, mely szerint az egyesülést követően szembesült azzal a ténnyel, hogy „a velünk egyesült Kft.-nek a megszűnésének a módja az, hogy - nem az Rt-re, hanem - az 1. számú tanú tulajdonosra viasz száll a vagyona, és nem az, hogy beviszi az egyesülésbe [10. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 19. oldal utolsó bekezdése]. Ugyanő nyilatkozott akként a nyomozás során, hogy „az 1. számú Rt. pénzügyi helyzetét, bonítását, hitelképességét jelentősen rontotta a beolvadás. Részben a felvett hiteleket és azok kamatait vissza kellett fizetni, részben az 1. számú Rt. által az 1. számú Kft.-nek nyújtott kölcsön értelem szerűen nem került visszafizetésre” [nyomozati iratok 31. kötet 2906. oldala].

1992. március 4.-vel II. r., III. r., és IV. r. vádlottak igazgatósági tagok, ezáltal a Gt. 28. § (1) bekezdése alapján vezető tisztségviselőkké váltak, s a Gt. 32. § alapján az ilyen tisztséget betöltő személyektől általában elvárható gondossággal voltak - lettek volna - kötelesek eljárni. Felelősségük egyetemleges volt, s az csak akkor nem terhelte volna őket, ha bármely kérdéses határozat vagy intézkedés ellen tiltakoztak volna a felügyelő bizottságnál, taggyűlésnél. Az 1. számú Rt. ezzel egybecsengő Alapszabályát, SZMSZ-ét és Ügyrendjét az elsőfokú ítélet is idézi, az Igazgatóságot érintően a 47. oldal 6. bekezdésében. Nekik, valamint V. r. vádlottnak, aki gazdasági igazgatóként úgynevezett magasabb állású dolgozónak minősült [nyomozati iratok 12. kötet 1223/B.oldal] kötelessége mindebből következően éppen az 1. számú Rt. érdekeinek szolgálata lett volna az egyesülést, 1992. április 30. napját követően. Ezt azonban - ahogyan azt ugyancsak II. r. vádlott fogalmazta meg: egzisztenciális okokból - nem tették, ílymódon hozzájárultak ahhoz, hogy a kár 1992. július 2. napjáig, azaz az utolsó 1. számú Kft.-s hitel visszafizetéséig teljes összegben bekövetkezzen. Valamennyien kétségtelenül átlátták már ekkor, hogy az 1. számú tanú károkozásához nyújtanak, illetve korábban akaratlanul nyújtottak segítséget a részvények felvásárlásával, illetve az egyesülésben való közreműködésükkel.

Ezen - az egyesülést követő időszakban tanúsított - magatartásukból lehet visszakövetkeztetni arra, hogy az 1. számú Rt. által az 1. számú Kft. számára 1992. március 5. és 15. napján történt hitelfolyósításakor is már ebben a tudatban, ilyen szándékkal tevékenykedtek.

A gazdálkodó szervezet - s ilyen volt az 1. számú Rt. - önálló jogi személy, vagyona elkülönült, így az a részvénytulajdonosok, valamint az igazgatósági, vezetőségi tagok - jelesül a hivatkozott négy vádlott, továbbá az 1. számú tanú - számára idegen vagyon, arra az ügyben többször hivatkozott BH. 1997. 61. számú eseti döntés alapján vagyon elleni bűncselekmény elkövethető.

Ismert volt, ismert kellett, hogy legyen a jelen ügy vádlottjai számára is az 1. számú tanú valós célja: a részvények többségi tulajdonának megszerzése; azt azonban, hogy ezt ellenszolgáltatás nélkül kívánja végrehajtani, a részvények társaságok közötti mozgatásával leplezte, ezért az egyesülésig az Rt. vezető tisztségviselői sem ismerhették fel.

A folyamat egészében szakértőként eljáró, eredetileg a mintaként nevesített Rt.-vel, és az egész ügylet-folyamatban meghatározó szerepet vivő 2. számú Rt.-vel kapcsolatban álló VI. r., VII. r. és VIII. r. vádlottak, továbbá az 1. számú Kft. ügyvezetője, I. r. vádlott a cselekmény egészét a részvényekkel kapcsolatban átlátták; azonban tagadták, hogy tudomásuk lett volna arról, hogy az 1. számú tanú ezekért nem kíván fizetni. A hitelek visszafizetésére a közreműködésük nélkül került sor, ebben az 1. számú Rt. vezető tisztségviselői: az igazgatósági tag, valamint felelős vezető II. r., III. r., IV. r. és V. r. vádlottak működtek közre. Az egyesülés lebonyolításában nyújtott segítségük bűncselekmény megállapítására nem elégséges; a lebonyolításban vállalt aktív szerepük - közgyűlési képviselők - felvetik, de nem bizonyítják kétséget kizáróan azt, hogy a kár bekövetkeztét - hogy az 1. számú Rt. fogja kifizetni az 1. számú tanú helyett az általa tulajdonként megszerzett részvények ellenértékét - előre láthatták.

I. r., VI. r., VII. r. és VIII. r. vádlottakkal összefüggésben pedig az egyesülést követően sem a vád, sem az irányadó ítéleti tényállás olyan elkövetői magatartást nem tartalmaz, ami büntetőjogi felelősségük megállapításához elégséges lenne, lehetne; még személyüket sem nevesíti - helyesen -, mert az egyesülést követően már semmilyen tevékenységet a Rt-nél nem végeztek, az ezt követő kifizetésekről, vissza nem fizetésekről nem tudhattak.

Ezért az ő felmentésük helyesen történt azzal azonban, hogy őket nem a vád minősítése szerinti bűncselekmény alól és nem bűncselekmény hiányában kell felmentettnek tekinteni.

A vádirati tényállás a sértett szándékegységben történt megtévesztését róta a terhükre; így helyesen a társtettesként elkövetett csalás büntette [Btk. 318. § (1) és (6) bekezdés a./ pont, Btk. 20. § (2) bekezdés] miatt emelt vád alól kell I. r., VI. r., VII. r. és VIII. r. vádlottakat felmentettnek tekinteni. A Be. 2. § (4) bekezdéséből következő tényálláshoz kötöttség elvéből következik, hogy felmentés esetén sem a téves minősítés, hanem a bíróság által megállapított helyes minősítés szerint kell eljárni.

Figyelemmel arra, hogy bűncselekmény történt, csupán abban e vádlottak tettesi vagy részesi elkövetői részvétele nem nyert kétséget kizáróan igazolást, a felmentés oka nem a bűncselekmény, hanem a bizonyítottság hiánya.

Az I. r. vádlott terhére sikkasztás büntette miatt emelt vád kapcsán az elévülést tekintve a másodfokú bíróság nem az elsőbírói, hanem a vádhatósági állásponttal értett egyet.

A nyomozati iratok 29. kötetének 2723. oldalán a folytatólagos gyanúsított kihallgatási jegyzőkönyv tanúsága szerint az 1. számú Kft. tulajdonában lévő 1. számú Rt. részvényeknek 1992. április 30. napjával történt - az 1. számú tanúra való - forgatását rója 1998. január 22. napján I. r. vádlott terhére a nyomozó hatóság.

Figyelemmel a százmillió forintot meghaladó elkövetési értékre, az elévülés a gyanú-közlésig nem következett be; utóbb pedig végig emiatt (is) folyt a büntető eljárás - függetlenül attól, hogy minősítésre került-e a cselekmény vagy sem -, elévülésről tehát ekkor sem lehet szó. Az eljárás ilyen okból való megszüntetésének ezért nincs helye.

Érdemben vizsgálva e vonatkozásban I. r. vádlott cselekvőségét az állapítható meg, hogy az 1. számú Kft. 1992. április 30. napjával egyesülés következtében önálló jogi személyként megszűnt létezni, s mint ilyennek, elkülönült vagyona sem volt már. A részvények forgatásának következtében ez a helyzet mit sem változott, az 1. számú Kft. sérelmére ekkor és ezáltal bűncselekményt elkövetni már nem lehetett.

Az 1991. december 31. napjára vonatkoztatott mérleg szerint az 1. számú Kft.-nek semmilyen tevékenységből származó bevétele-kiadása nem volt. A részvények ugyan a tulajdonát képezték, de ezekkel szemben a megszerzéssel azonos értékben állt fenn hitel-visszafizetési kötelezettség. 1992. április 30.-án - a részvények átforgatásának napján, az egyesülési napon - a Kft. vagyoni helyzete nem változott; a részvények tulajdonjogának elvesztésével egyidejűleg a hitel-

visszafizetési kötelezettség alól is mentesült. Az I. r. vádlott tehát nem tulajdonította el az 1. számú Kft. vagyonát [KGD. 1995. 33.].

A másodfokú bíróság ezért I. r. vádlottat az ellene a sikkasztás büntette [Btk. 317. § (1), (6) bekezdés a.) pontja] miatt emelt vád alól bűncselekmény hiányában felmentette.

Ugyanakkor az egyesülést, 1992. április 30. napját követően II. r., III. r., IV. r. és V. r. vádlott a fentiek szerint pszichikai bűnsegélyt nyújtottak ahhoz, hogy az 1. számú tanú megtévesztésének következtében és eredményeként a 141.605.000 forint kár ténylegesen be is következzen.

A kár összegét a másodfokú bíróság a következők szerint állapította meg:

Ez összeadódik az 1. számú Rt. által az 1. számú Kft-nek 1992. március 5. napján nyújtott 58.925.000 forint, valamint az 1992. március 15. napján nyújtott 17.140.000 forint kölcsönösszegéből; továbbá a beolvadt az 1. számú Kft. korábbi hitelének - 49.350.000 forint tőke és 16.190.000 forint kamat - 1992. július 2. napján történt megfizetéséből. Ez az a négy részösszeg, amely kiteszi a fentebb hivatkozott 141.605.000 forintot.

Amennyiben ehhez hozzászámítanánk az 1. számú Rt. által az 1. számú Kft.-nek 1992. március 5. és 15. napján átutalt hitelek kapcsán kikötött, és az egyesülés napjáig járó évi 36 %-os kamat-terhét, amely 2.778.000 forint; ugyanakkor - amint azt a vád tette - levonásba kerülne az egyesülés során az 1. számú Kft. törzstőkéjéből még meglévő, a közös társaságba bevitt vagyonrész, úgy kiadódna a vádirat 42. oldalán megjelölt összeg. Ez utóbbiak figyelembe vételének a vádirati minősítés szempontjából valóban helye lehetett, hiszen a hűtlen kezelés bűncselekményének a vagyoni hátrány a tényállási eleme, s ennek valóban részét képezné a soha meg nem fizetett kamat-rész - mint elmaradt haszon - ugyanakkor a meg nem cáfoltan még meglévő törzstőke bevitele a hátrányt csökkentené.

A másodfokú bíróság eltérő minősítéséből következően jelentőséget azonban csak a kár büntetőjogi fogalmába vonható, fentebb jelzett rész-összegeknek lehet tulajdonítani. A bírói gyakorlat szerint a kárnak nem része az elmaradt haszon és annak összege nem csökkenthető az elkövető által befektetett összeg beszámításával.

Ismételten ki kell végül emelni, hogy a kár nem a az 1. számú tanú által megszerzett részvények aktuális értékéből adódik, hanem az az összeg, amit az 1. számú Rt.-nek kellett megfizetnie azért, hogy az 1. számú tanú a részvények tulajdonjogát mindennemű ellentételezés nélkül megszerezhesse.

Mindezek alapján a másodfokú bíróság II. r., III. r., IV. r. V. r. vádlottakat bűnösnek mondta ki a Btk. 21. § (2) bekezdés szerinti bűnsegédi minőségben elkövetett, a Btk. 318. § (1) bekezdésébe ütköző és a (6) bekezdés a.) pontja szerint minősülő csalás büntetében.

Itt kell utalni arra, hogy e vádlottak cselekményének csalás büntettként való értékelése a BH. 2006. 278. eseti döntés alapján akadályba nem ütközött.

Továbbmenően az alábbiak rögzítése is szükséges:

II. r., III. r., IV. r. és V. r. vádlottaknak a tényállásban leírt cselekménye társtettesi magatartás megállapítására is alkalmas lehetne, mivel az ott leírt módon valamennyien közreműködtek a részvényvásárlásokban és az igazgatósági, valamint felügyelő bizottsági ülések anyagainak előkészítésében, ezeken alkalmanként részt is vettek.

Figyelemmel azonban arra, hogy a kiegészített ítéleti tényállás szerint nem bizonyítható, hogy a csalás tényállási elemének - a tévedésbe ejtésnek, tartásnak - megvalósításakor már tudomásuk lett volna az 1. számú tanú hitel vissza-nem-fizetési szándékáról, a büntetőjogi felelősségük csak az 1992. április 30.-án történt egyesülés illetve részvény-átforgatás napjától állapítható meg. A vádlottak, mint egyetemi - döntően közgazdasági - végzettséggel rendelkező személyek ezt követően igazgatósági tagként, V. r. vádlott gazdasági igazgatóként ekkor bizonyosodtak meg arról, hogy az 1. számú Rt. az 1. számú Kft. hiteleinek visszafizetése ellentételeként semmiféle bevételhez nem jut. Minden kétséget kizáróan már ekkor átlátták, hogy az 1. számú tanú a részvényekért nem fizetett, és az Rt.-t kár éri. A kár bekövetkeztét ennek ellenére nem akadályozták meg, az 1. számú tanú jogtalan haszonszerzését hallgatólagosan támogatták, őt ezzel kapcsolatban még kérdőre sem vonták. Ezért e vádlottak pszichikai bűnsegédként felelnek.

E helyütt még egyszer hangot ad a másodfokú bíróság azon jogi álláspontjának, hogy az ügy tárgya nem valamiféle bonyolult gazdasági eseménysor, különösen pedig gazdasági bűncselekmény volt. Annak résztvevői: **az 1. számú tanú** és a vádlottak kínosan ügyeltek arra, hogy a vonatkozó, és esetenként változó háttér-szabályoknak - legyenek azok társasági, pénzügyi vagy gazdasági szabályok - maradéktalanul megfeleljenek; mi sem igazolja ezt jobban, mint az Rt.-nek a hitelkonstrukcióba való bevonása.

A jelen esetben büntetőjogi vizsgálódás tárgyát nem az 1990-es évek privatizációs gyakorlata, különösen annak bárminemű folyamánya képezte, képezhette; hanem igen leegyszerűsíthető módon - és szakértők, tanúk sokaságának bevonását mellőzhetően - az a kérdés, hogy **egy eredeti szándék szerint soha vissza nem fizetendő hiteltől való ingyenes részvénytulajdonlás, abban való részesség bűncselekmény-e avagy sem.**

E kérdést a másodfokú bíróság a fentiek szerint igenlően válaszolta meg, és a nevezett vádlottak bűnösségét csalás bűncselekményében megállapítva velük szemben büntetést szabott ki.

Tekintve, hogy a jelenleg hatályos törvény enyhébb megítélésre nem ad módot, a büntetés nemének és mértékének meghatározása során az elkövetéskor hatályban volt anyagi jogszabályok alkalmazásának volt helye.

A cselekmény elkövetésére 17 éve került sor; a vádlottak több mint 10 éve állnak az eljárás hatálya alatt, anyagi előnyük a bűncselekményből nem származott. Erre, valamint a korábban és azóta is tanúsított kifogás alá nem eső életvezetésükre és a

csupán pszichikai bűnsegédi közreműködésükre figyelemmel a másodfokú bíróság lehetőséget látott az enyhítő szakasz kimerítő alkalmazására, és őket a Btk. 87. § (2) bekezdés c) és d) pontja, valamint ugyanezen szakasz (3) bekezdése alapján egyaránt pénzbüntetésre ítélte.

A közel 150 millió forint nagyságrendű kár mértékére, annak meg nem térült voltára tekintettel a pénzbüntetés napi tételeinek számát és az egy napi összegét egységesen a törvényi maximumban határozta meg a Btk. 51. §-ának megfelelően. Tette ezt annál is inkább, mivel a vádlottaknak a mai anyagi és vagyoni viszonyaik között kell az egyéenként összesen így is csak 180.000 forint pénzbüntetést megfizetni.

A pénzbüntetés meg nem fizetésével kapcsolatos ítéleti rendelkezés a Btk. 52. §-án alapul.

Saját álláspontjához képest helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor megállapította, hogy a bűnügyi költséget az állam viseli; annak összegszerű meghatározása azonban a rendelkezésre álló adatok szerint nem pontos.

Az ügyben a nyomozás, majd a pótnyomozás, valamint az alap- és megismételt bírósági eljárás során merült fel bűnügyi költség; a pontos összegzés a költségjegyzékek, valamint a tárgyalási jegyzőkönyvek, díjkiutaló határozatok alapján elvégezhető.

Mindezt a másodfokú bíróság megtette, és arra a megállapításra jutott, hogy az ügyben ezideig összességében 1.141.223 forint bűnügyi költség merült fel.

A hatályon kívül helyezést követő megismételt eljárásban a tanúk tárgyalási megjelenésével [2008. január 25. és 30, május 23, június 13. és október 10.]; továbbá a szakértők díjazásaként összesen 617.841 forint költség merült fel. A Be. 403. § (5) bekezdésére figyelemmel ezen összeg viselésére a vádlottak még bűnösségük megállapítása mellett sem voltak kötelezhetőek.

A nyomozás során írásszakértő bevonására került sor; a szakértői díj 158.726 forint [Kj. 22. tétele]. A szakértő kirendelésére 1996. december 9. napján került sor [nyomozati iratok 15. kötet 1507. oldala], a megválaszolandó kérdés pedig az volt, hogy az egyes részvények hátoldalán a forgatmány aláírója I. r. vádlott volt-e. A szakértő bevonása szükségtelenül történt, hiszen I. r. vádlott már korábban, az 1996. május 10. napján megtett tanúvallomásában a kérdéses aláírásokat sajátjának ismerte el [nyomozati iratok 25. kötet 2440. oldala]. Utóbb az alapeljárásban az írásszakértő a 2002. április 2.-i tárgyaláson megjelent, részére 1.600 forint utalványozásra került. Az így összesen 160.326.- forint költséget ugyancsak az állam viseli a Be. 338. § (2) bekezdésében írtak szerint annál is inkább, mivel a forgatmányozás tényéhez büntetőjogi következmény nem volt vonható.

Ezen túlmenően a nyomozás során az 1. számú tanú személyéhez köthetően 700 forint végrehajtói költség is felmerült [Kj. 23. tétele], melyet ugyancsak az állam visel a fent hivatkozott jogszabályhely alapján.

Összességében ezért rögzíthető, hogy az államot terhelő bűnügyi költség 778.867 forint.

bírószági ügyintéző

